

Då och NU

Jag firar 70-år i SBK i år och är fortfarande aktiv i organisationen. Jag blir uppriktigt ledsen över att ofta få läsa att vi som tränade hundar förr var så orättvisa och hårda mot våra hundar. Och jag blir lika ledsen över att få ta del av hundägares berättelser om att de inte fått den rätta hjälpen med en hund som inte uppför sig så som instruktören fått lära sig under sin utbildning.

Jag fick för 70 år sedan lära mig hantera min 1-åriga schäfertik Zenta under den dressyrkurs jag som 13-åring genomgick på A1:s kaserngård i Stockholm. Instruktören hette Georg Petterson (senare Eneclona) och tillhörde SBK Stockholmsavdelning.

När mina föräldrar anmälde mig och Zenta fick vi veta att en 13-årig flicka inte har den rätta kommandorösten för en schäfer, så det fick bli min pappa som skrevs in som hundägare. Jag följde så klart med pappa och stod iakttagande och lyssnande vid sidan om gruppen som bestod av drygt 30 hundar av olika raser. Instruktören stod i mitten och för att kunna höras hade han en trattmegafon genom vilken hans kommandon "framåt marsch" och "gör halt" ekade mellan kasernväggarna. Kursen hölls över två timmar, två dagar i veckan under 10 veckor och målet var att hundägarna skulle få hjälp att hantera sin hundar i olika situationer. För att hålla den stora gruppen samlad var kursens gemensamma mål att ekipagen skulle lära sig appellklassens tävlingsmoment. På den tiden var det linförighet, fritt följ, framföregående, nedläggande under gång, inkallning, hopp över hinder, apportering och platsliggande i 3 minuter. För att deltagarna skulle känna sitt ansvar för hundarnas framsteg delade instruktören alltid ut läxor för hemmaträning och läxorna kontrollerades noga vid varje kursstart.

Det första vi fick lära oss var vad momentet "fot" innebar. Kopplet skulle vara slakt och hunden skulle gå på vänster sida. Vi fick veta att momentet kom från det militära där hunden inte skulle vara i vägen för vapnet som soldaten hade hängande över axeln på sin högra sida. Hundägarna fick lära sig att strama upp - ibland knycka till i kopplet så snart hunden sträckte det. Jag minns att pappa ofta fick råd hur han skulle få Zenta att behärska sin iver genom att ta i mer distinkt. Och jag minns också att han inte skulle klappa henne, utan istället berömma med lugn röst eftersom hon var en livlig hund. Vi lärde oss att använda dressyrhalsbandet på rätt sätt för att

det inte skulle skava på pälsen, och hur viktigt det var att uttala kommandoordet tydligt och bestämt.

Att sitta vid sida lärde sig hundarna genom att ägaren la handen på hundens bakdel och samtidigt sträckte upp kopplet. När kurshundarna efter ett par kurskvällar lärt sig kommandoorden "fot" och "sitt" fick ägarna släppa kopplet och vara beredda på att trampa på det om hunden lämnade förarens sida. Det var början av "fritt följ"-momentet. Genom att få tydliga krav på att göra sin hemläxa reflekterar jag i dag på hur snabbt färdigheterna infann sig hos ekipagen. Efter halva kurstiden hade vi gått igenom alla momenten för appellklass. Apporteringen lärdes ut genom vad man i dag kallar lekapporering. D.v.s. kasta, spring bakåt och locka. Vid första övningen av hopp över hinder skulle ägarna hoppa före hunden över ett lågt hinder. *Jämför den "moderna" inlärningsprincipen "do as I do"!*

I pauser berättade instruktören för oss hur hundar fungerar och varför det är viktigt att vara tydlig när man ger kommandon, tillrättavisar eller berömmar. Hundar vill gärna upprepa något de upplevt som positivt, och slippa upprepa sådant som varit negativt. Vi lärde oss också att hundar lär sig genom principen Försök och misstag, att de inte förstår innebörden av ett speciellt ord utan agerar beroende av vårt tonfall och kroppsspråk. Det förklarade bland annat varför Zenta skällde och rusade till dörren om vi sa "titta, nu kommer solen". I samband med inkallningsträningen berättade instruktören om en hundägare som bett honom om hjälp med inkallning av sin jakthund. Ägaren hade noggrant fått berätta hur han gjorde i hemmet när hunden skulle ut. -Jag tar fram hundens halsband och koppel och säger "Nu ska vi gå ut".

Väl ute i skogen fick ägare släppa lös hunden genom att ta av halsbandet. Efter en stund ombads ägaren uppträda på samma sätt som om han varit hemma i hallen. När hunden hörde klirret av halsbandet och husses rop "nu ska vi gå ut" kom den galopperande och lät sig kopplas. Jag tror att alla kursdeltagares tillit till Georg Pettersson steg efter den berättelsen. I dag tänker jag att det även förr i tiden fanns kloka personer som förstod att utnyttja sin kunskap och erfarenhet för att överlista en hund.

Pappas hundintresse var inte lika stort som mitt så det var alltid jag som tränade Zenta hemma. Men vi gjorde så mycket mera än bara läxor som oftast handlade om att hundar och ägare skulle bli säkrare i just den del av ett moment som avslutade senaste kurskvällen. Zenta älskade att hoppa så jag byggde hinderbanor av allt jag kunde komma på. Det var min cykel,

skottkärran och diverse annat jag hittade. Jag lärde henne att hoppa in mellan mina armar som jag höll ihop likt en ring framför mig. Hon lärde sig också att hoppa upp på mina axlar och att hoppa över mig när jag stod dubbelvikt. Vi gjorde så mycket roligt tillsammans och jag hade henne alltid okopplad utan minsta tanke på att hon skulle smita ifrån mig. Det var säkert tack vare allt roligt vi gjorde tillsammans som vi fick en så bra relation. Idag upplever jag att alltför många hundägare ersätter sig själva med leksaker och godis.

Vid kursens halvtid blev pappa förkyld och eftersom jag varit med vid alla kurskvällar fick jag lov att komma själv. När den kvällen var slut kom instruktören fram till mig och sa -"Jag ser att Zenta lyder dig bättre än din far så du kan i fortsättningen få komma ensam med henne". Gissa om jag blev lycklig!

Vid kursavslutningen kom Zenta och jag på plats 8 i kursens inofficiella appelltävling och den tennbuckla vi fick i pris står långt fram i min prissamling. Här och nu tändes min tävlingslåga och jag fick veta att klubbens samlingsplats låg ute på Järvafältet och kallades "Lunden". Dit skulle jag kunna bege mig för att få lära mig mer om hundar genom att se hur erfarna brukshundmänniskor tränade sina hundar för att kunna tävla. Några fortsättningskurser fanns inte utan det gällde att se på andras färdigheter och lära sig genom egna försök och misstag.

Jag bodde 11 km från "Lunden" och fick cykla för att komma dit. Lunden blev min tillflykt varje söndag och genom att studera de duktiga hundarna och deras ägare fick Zenta bli min "försökshund". En söndag kom en tant fram till mig och berömde mitt jobb med Zenta och tipsade om att jag skulle anmäla mig till en tävling. – OH JA det ville jag gärna. Mamma fick ringa till kansliet och anmäla mig till den riktiga appellklasstävling som klubben skulle ha om några veckor.

Vi infann oss en söndagsmorgon kl. 07.00 utanför klubbstugan för lottdragning om startordning. Vårt startnr minns jag inte, men väl de ord tävlingsledaren inledde med. -" Vi börjar med spårprovet". *Spårprov*, vad innebär det? Ingen hade nämnt något om spårprov och jag hade så klart aldrig frågat. En snäll tant såg min oro och förklarade hur provet skulle genomföras och att jag skulle välja mina vantar och apportbocken som föremål i spåret. Hon erbjöd mig också att låna sin hunds spårsele och lina.

Vi ägare hade lagt ut vår hunds spår och efter 20 minuter följde Zenta spåret utan minsta avvikelser och stannade vid "apporterna" som jag stoppade i fickan precis som jag hade fått lära mig. Domarnas betyg blev 10-9. Den som gav 9:an förklarade att jag inte hade släppt ut hela linan och att "flickan ska lära sig rätt från början". Jag minns de orden som om det var i går. Vi blev uppflyttade och jag hade här och nu påbörjat min långa tävlingsbana.

När jag reflekterar över hur mitt hundintresse växte och vad jag lärde mig under det första året i Brukshundklubben och jämför det med dagens kursutbud och coaching som fullständigt "rinner" över alla hundägare, är jag tacksam över den skola som jag och Zenta genomgick. Jag lärde mig det mesta av att pröva mig fram och dra slutsatser av resultaten. Att hundar kan spåra utan att vi tränar dem är något jag alltid har haft i åtanke vid mina spårkurser och att lösa problem var något självklart och spännande. Att ha roligt tillsammans med hunden i olika situationer var, och är än i dag, min starka drivkraft.

Zenta var en tuff schäfer som inte alltid uppförde sig som jag önskade. Jag fick hjälp av erfarna hundägare att kontrollera hennes utåtageranden mot människor vi mötte i samhället. Om jag till exempel sa "hej" till någon tänkte hon på alla cylindrar. Då var ord som "fot" och "sitt" som bortblåsta. Av mina klubbkamrater fick jag hjälp för att kunna hantera henne. De berättade att genom att överraska en hund med något den inte tidigare upplevt kan man bryta situationen. "Sätt ihop några nycklar och kasta dem i baken på henne nästa gång hon gör så där" var rådet jag fick. Sagt och gjort. Efter ett par repetitioner räckte det med att jag skramlade med nycklarna för att hon skulle hålla sig lugn. Den här problemlösningen gjorde att jag såg hur snabbt det kan gå att bryta ett intränat felbeteende och tänk så många hundägare med liknande problem jag senare kunnat hjälpa i min instruktörsroll, men i de flesta fall räcker det med att man stampar hårt med foten eller kastar något på marken.

Jag är övertygad om att hundkunskap var lika viktig då som nu. Skillnaden är att vi i dag kan läsa om vad forskarna kommit fram till - när jag var ung var det erfarenhet som rådde för att lära oss erfarna hundägare att få hundarna att fungera på rätt sätt.

Zenta var ingen lätt hund för en ung oerfaren flicka som jag var, men oj vad jag tack vare min envishet lärde mig av henne. Den lärdomen ligger som en

trygg grund hos mig än i dag och det är säkert den som fått mig att fokusera min instruktörsroll på att framför allt hjälpa hundägare som har det jobbigt och skäms över sin hunds beteende. Mitt grundläggande budskap är det samma som jag en gång fick lära mig, nämligen att vara lika tydlig i sitt kroppsspråk och sin röst när man tillrättavisar som när man vill lära in något nytt. Hjälpmedel kan givetvis vara till god hjälp, men det ska vara rätt typ av hjälpmedel. Godis och leksaker var inget man använde när jag hade min första hund, numera är det ofta det första man rekommenderar både vid nyinläring och vid problemlösning.

Nu på gamla dar har jag en envis liten Västgötaskets att ägna mitt hundintresse åt tillsammans med en grupp seniorer i en av SBK:s lokalklubbar. Jag ivrar fortfarande för att kunna ge råd till ägare som inte får rätt hjälp. Att sätta stopp för felbeteende är lika naturligt och viktigt för mig idag som det var för min familj när vi sökte hjälp hos Svenska Brushundklubben för Zentas olydnad och felbeteenden. Jag håller inga kurser längre, men det är inte ovanligt att hundägare kontaktar mig när "inget annat har hjälpt" och så länge mitt huvud är klart kommer jag att ställa upp för dem.